

Naturvårdsverket
Elin Forsberg

2016-04-13

Kommentarer till Naturvårdsverkets regeringsuppdrag "Information om allemansrätten"

Sveriges Jordägareförbund, Holmen och Skogsindustrierna (härefter parterna) uppskattar möjligheten att kommentera Naturvårdsverket information om allemansrätten ur ett markägarperspektiv och har följande kommentarer:

Parterna anser att allemansrätten är bra för Sverige. Allemansrätten tryggar alla människors möjlighet att fritt ströva i skog och mark. Men det är viktigt att poängtera att kommunikationen kring allemansrätten ska utgå från markägarens situation. Allemansrätten är en inskränkning av äganderätten vilket i slutändan drabbar markägaren. I de flesta situationer är det acceptabelt men det måste ske under förutsättning att inskränkningen inte är större än vad som är absolut nödvändigt för att uppnå avsett syfte. Allemansrätten är inte jämbördig eller starkare än äganderätten. Ställs äganderättsliga intressen mot allemansrättsliga så är det de äganderättsliga som gäller. Allemansrätten måste alltså alltid förhålla sig gentemot markägaren och dennes intressen, som kan vara olika beroende på markägaren. Det finns många områden där dessa gränsdragningsfrågor dyker upp och då är det viktigt att tolkningen sker med det äganderättsliga perspektivet för ögonen. I kommunikationen behöver man därför lyfta fram det sk. Forsränningsmålet från Högsta Domstolen och dess konstateranden om gränsdragningen mellan äganderätt och allemans rätten. I den sägs att *"nyttjande av annans mark inte får ske så att det medför nämnvärd skada eller olägenhet för fastighetsägaren eller annan rättsinnehavare"*. "Nämnvärd skada" är en lågt satt gräns och därför behöver det även genomsyra kommunikationen.

Idag saknas det äganderättsliga perspektivet i viss utsträckning i det informationsmaterial som Naturvårdsverket tillhandahåller. Det behövs därför en generell översyn av materialet för att tydligare föra in det efterfrågade perspektivet. Ett bra exempel är det informationsmaterial som tillhandahålls av Nacka kommun:

http://www.nacka.se/WEB/FRITID_NATUR/NATUROCHPARKER/NATURRESERVAT/ERSTAVIK/Sidor/allemansratten.aspx

Parterna ser även ett behov av en riktad informationsinsats mot kommunerna. Dessa har i regel utarbetade kommunikationskanaler direkt till invånarna som kunde användas i högre utsträckning för att informera om allemansrätten. Därtill borde även kommunerna uppmanas till aktivt samråda med markägare vid planeringen av nya bostadsområden intill grönområden som ägs av privata markägare. Kommunerna riskerar genom sin planering att orsaka invasions-skador på privat mark. Dessutom gör man detta helt medvetet och hänvisar till

Allemansrätten. Forssränningsmålets principer om att en arrangör som bidrar till detta kan ställas till svars borde vara tillämpligt även på kommuner. Detta borde Naturvårdsverket informera kommunerna om och att kommuner inte kan, utan att ta ansvar, hänvisa stora mängder nyttjare till begränsade privata markområden. Det är alltså inte bara en samrådsfråga utan en fråga om att kommuner måste ta ansvar för konsekvenserna.

När det gäller enskilda informationspunkter följer kommentarer till utvalda sakfrågor nedan. Naturvårdsverket har ett stort ansvar när myndigheten informerar om allemansrätten. Om allemansrätten används fel kan det leda till att individer och organisationer hamnar i situationer där de blir ekonomiskt ansvariga. Det är därför viktigt att information är korrekt samt att den betonar att allemansrätten är en rörlig materia som *alltid* är helt beroende av omständigheterna och att det är klokt att tillämpa en försiktighetsprincip vid dess tillämpning.

Cykling: cyklistens ansvar att inte orsaka någon skada eller olägenhet borde framgå tydligare. I praktiken är det under många förhållanden och på många platser inte möjligt att cykla inom ramen för allemansrätten.

Enskild väg: Markägare får stänga av enskild väg för motortrafik av vilken anledning som helst, inte enbart på grund av förslitning.

Jakt och fiske: Det är fel att skriva att det inte kan räknas som störande att plocka svamp eller liknande under jakt. Det kan i allra högsta grad vara störande och orsaka stor skada som man (åtminstone i teorin) kan bli ersättningsskyldiga för. Skrivningen ger intrycket av att bärplockning är prioriterat framför jakt vilket inte är fallet.

Organiserat friluftsliv: Väldigt lite står skrivet om markägarens roll. Här borde man verkligen rekommendera att man i alla lägen, där man ser att det finns minsta risk för att man orsakar skada eller olägenhet, kontaktar markägaren. Dessutom bör man göra klart att man riskerar att bli ersättningsskyldig om man som arrangör orsakar skador.

Orientering och geocoach: det kan ifrågasättas att det inte behövs tillstånd för att anordna orientering om kontrollerna ska hänga ute kort tid. Framförallt gäller detta inom områden där det finns ett högt tryck på orientering.

Tältning: Typexemplet på där man reducerar inbörden av allemansrätten till konkreta exempel. Det kan behövas konkreta exempel men samtidigt är tältning ingen absolut rättighet utan enbart möjligt om det kan ske utan nämnvärd skada eller olägenhet.

Ridning: skrivningen om ridning i granplanteringar behöver förtydligas och förstärkas. Granplanteringar är känsliga för skador på rötterna och det behöver lyftas fram än tydlig i relation till ridning.

Lav och mossa: det bör klart stå skrivet i informationsmaterial att plockning av lav och mossa i kommersiellt syfte inte ingår i allemansrätten. För att plocka i kommersiellt syfte krävs det markägarens tillstånd.

Nedskräpning: det är mycket viktigt att informationsmaterial betonar att nedskräpning är ett miljöbrott. Markägaren ska inte behöva lida skada av nedskräpning från allmänheten på sina marker.

På samrådsmötet framgick det att Naturvårdsverket planerar en informationsinsats riktad mot markägare. Vi ser fram emot att få delta i utarbetandet av den informationen och ser fram emot vidare dialog.

Avslutningsvis ett gammalt diktarepos som går att läsa vid ett privat vindsydd i norra Västerbotten och där allmänheten har tagit markägarens uppmaning på allvar.

Sveriges Jordägareförbund

Anders Grahn
Generalsekreterare

Skogsindustrierna

Linda Eriksson
Chef svensk skogspolitik

Holmen

Maria Hedqvist
Fastighetschef